

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ประสิทธิผลโปรแกรมสุขศึกษาต่อพฤติกรรมป้องกันโรค
 อูจจาระร่วงในผู้ดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี อำเภอเวียงชัย
 จังหวัดเชียงราย

ผู้เขียน นายพินิจ ศรีใส

ปริญญา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผศ. ดร. ทศกัญญาณ์ เขาวนพูนผล
 รศ. ชบาไพโร โปธิ์สุขะ

ประธานกรรมการ
 กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินผลโปรแกรม
 สุขศึกษาต่อความรู้ การรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพ พฤติกรรมป้องกัน โรคอูจจาระร่วงในเด็กอายุต่ำ
 กว่า 5 ปีของผู้ดูแลเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดูแลเด็ก ตำบลเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย
 จำนวน 70 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 35 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 35 คน โปรแกรมสุข
 ศึกษาที่จัดให้กับกลุ่มทดลองประกอบด้วย การบรรยายและการอภิปรายกลุ่มในเรื่องความรู้โรค
 อูจจาระร่วง การสาธิต และการฝึกปฏิบัติในเรื่องการล้างมือและการทดสอบความสะอาดมือ การ
 กระตุ้นเตือนตนเองโดยการใช้สมุดบันทึก และการเยี่ยมบ้านของอาสาสมัครสาธารณสุข ใช้เวลาใน
 การทำโปรแกรมสุขศึกษา 6 สัปดาห์ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ก่อนและหลังการทดลอง
 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่าง
 ของคะแนนเฉลี่ยภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม โดยใช้สถิติ Dependent t-test และสถิติ Independent
 t-test ตามลำดับ

ผลการศึกษา พบว่าภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษา กลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องโรค
 อูจจาระร่วงเพิ่มขึ้นและมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

โดยในด้านความหมายของโรค ด้านอาการของโรค มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) และด้านการติดต่อของโรคมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) สำหรับการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพ พบว่า การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ดีกว่าก่อนการให้โปรแกรมสุขศึกษา และการรับรู้ความรุนแรงมากกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ส่วนพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วง ด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล พบว่า การล้างมือด้วยน้ำและสบู่หลังการจับถ่ายของผู้ดูแลเด็กเพิ่มขึ้นกว่า ก่อนการให้โปรแกรมสุขศึกษา และมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ด้านพฤติกรรมการป้องกันสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องเด็กด้วยนมแม่ พบว่า การล้างมือด้วยน้ำและสบู่ก่อนให้นมแม่มีเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการให้โปรแกรมสุขศึกษาและมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) และการทำความสะอาดหัวนม และลานนมก่อนให้นมแม่มีเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการให้โปรแกรมสุขศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ด้านพฤติกรรมการป้องกัน สำหรับผู้ที่เลี้ยงด้วยอาหารเสริม พบว่า การล้างมือด้วยน้ำและสบู่ก่อนเตรียมอาหารเสริมมีเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการให้โปรแกรมสุขศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) และการป้อนอาหารเสริมทันทีที่ปรุงเสร็จใหม่ๆ หรืออุ่นให้ร้อนก่อนนำมาป้อนให้เด็กมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title   The Effectiveness of a Health Education Program on Caregivers Behavior For Preventive Diarrhea Disease in Children Under 5 Years of Age in Wiang Chai District, Chiang Rai Province

Author   Mr. Phinit Srisai

Degree   Master of Public Health

Independent Study Advisory Committee

Asst. Prof. Dr. Hathaikan Chowwanapoonpohn   Chairperson

Assoc. Prof. Chabaphai Phosuya   Member

ABSTRACT

This experimental research aimed to assess the effectiveness of a health education program on preventive behavior concerning children under 5 years of age diarrhea among caregivers. The sample group for the study consisted of 70 caregivers, 35 were randomly assigned to the experimental group and 35 to the comparison group. The program included lectures and group discussion on diarrhea disease, demonstration, skill practices, hand cleaning test kit demonstration, reminding by using the book and home visits by health volunteers. The program lasted 6 weeks and data were collected through scheduled interviews before and after the experiment. Statistical analysis was done with percentage, arithmetic mean, standard deviation, and using Dependent t-test and Independent t-test to compare mean differences within and between the groups.

Results indicated that after the experiment, the experimental group scored significantly more knowledge regarding diarrhea disease than before the program and than the comparison group (p -value <0.05). In the definition and symptoms of the disease, the average score increased

statistically significant (p -value < 0.05). and the communicable of the disease has an average score than the comparison group statistically significant (p -value < 0.05). The experimental group scored significantly better in the areas of perceived barrier of practice than before the program and perceived severity than the comparison group (p -value < 0.05). It was also found that after the experiment, Behavior for preventive diarrhea disease. Of personal hygiene that hand cleaning with water and soap after a purge increased than before the program and than the comparison group statistically significant (p -value < 0.05). The behavior of prevention for caregiver to breast-feeding that hand cleaning with water and soap before breast-feeding increased than before the program and than the comparison group statistically significant (p -value < 0.05). And cleaning cream than the comparison group statistically significant (p -value < 0.05). The behavior of prevention for caregiver to a dietary supplement that hand cleaning with water and soap before preparing food increased than before the program statistically significant (p -value < 0.05). And feeding a dietary supplement and once completed the new mix, warm or hot to be feed before the child increased than the comparison group statistically significant (p -value < 0.05).